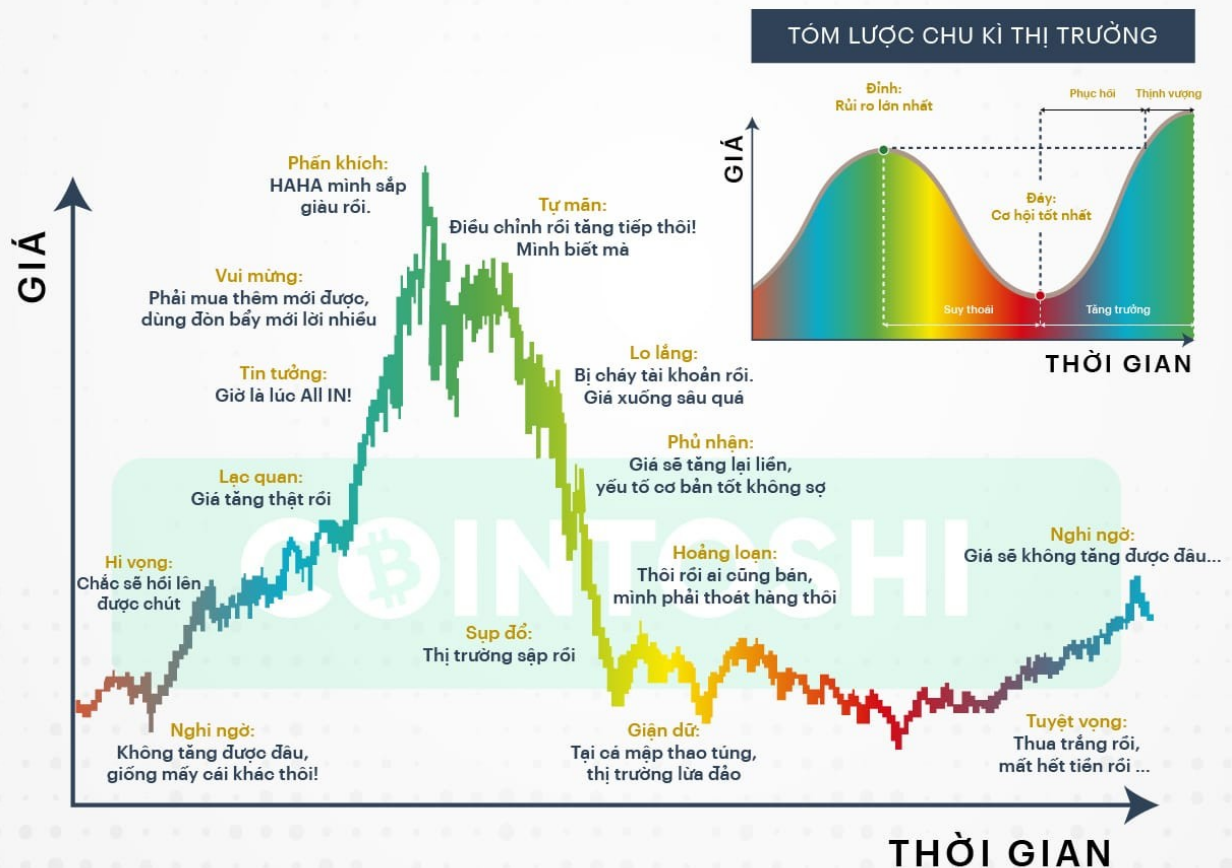


COINTOSHI

CHU KÌ TÂM LÝ THỊ TRƯỜNG

NHỮNG CẢM XÚC CỦA NHÀ ĐẦU TƯ XUẤT HIỆN KHI THỊ TRƯỜNG BIẾN ĐỘNG



Tâm lý thị trường là gì?

Tâm lý thị trường là quan niệm cho rằng thị trường biến động theo hoặc bị ảnh hưởng bởi trạng thái cảm xúc của những người tham gia. Đây là một trong những chủ đề chính của kinh tế học hành vi – một lĩnh vực liên ngành nghiên cứu các yếu tố khác nhau đến trước các quyết định kinh tế.

Nhiều người tin rằng cảm xúc là động lực chính đằng sau sự biến động của thị trường tài chính, và rằng tổng thể tâm lý biến động của nhà đầu tư chính là điều tạo cái gọi là chu kỳ thị trường theo tâm lý.

Nói tóm lại, tâm lý thị trường là cảm giác chung của các nhà đầu tư và nhà giao dịch về hành động giá của một tài sản. Khi “tâm lý” thị trường tích cực và giá tăng liên tục thì thị trường được cho là có xu hướng tăng (thường được gọi là “bull market” hay thị trường bò). Trường hợp ngược lại khi giá giảm liên tục được gọi là “bear market” hay thị trường gấu,.

Vì vậy, tâm lý thị trường được tạo thành từ quan điểm và cảm xúc cá nhân của tất cả các nhà giao dịch và nhà đầu tư trong thị trường tài chính. Hay nói cách khác, nó là số trung bình của cảm giác của những người tham gia thị trường.

Nhưng, giống như với bất kỳ nhóm nào, không một ý kiến duy nhất nào có thể hoàn toàn chiếm ưu thế. Dựa trên các lý thuyết tâm lý thị trường, giá của một tài sản có xu hướng thay đổi liên tục để đáp ứng với tâm lý chung của thị trường – tâm lý này cũng luôn biến đổi. Nếu không như vậy, sẽ rất khó để thực hiện một giao dịch thành công.

Trong thực tế, khi thị trường đi lên, điều đó có khả năng là do thái độ và niềm tin của các nhà giao dịch được cải thiện. Tâm lý thị trường tích cực khiến cầu tăng và cung giảm. Đổi lại, cầu tăng có thể tạo ra một thái độ thậm chí còn mạnh mẽ hơn. Tương tự như vậy, khi thị trường giảm mạnh, điều đó dẫn đến tâm lý tiêu cực và làm giảm cầu và tăng cung sẵn có.

Cảm xúc thay đổi như thế nào trong chu kỳ thị trường? **Xu hướng tăng**

Tất cả các thị trường đều trải qua các chu kỳ phát triển mở rộng sau đó thu hẹp. Khi một thị trường đang trong giai đoạn mở rộng (bull market), thị trường đó có một bầu không khí lạc quan, tin tưởng và sự tham lam. Thông thường, chính những cảm xúc tích cực này dẫn đến các giao dịch mua tăng mạnh.

Hiệu ứng theo chu kỳ hoặc hồi tố khá phổ biến trong chu kỳ thị trường. Ví dụ, tâm lý thị trường tích cực hơn khi giá tăng, sau đó khi giá tăng, tâm lý sẽ trở nên càng tích cực hơn và thúc đẩy thị trường cao hơn.

Đôi khi, một cảm giác về sự tham lam và niềm tin chiếm lĩnh thị trường đến mức gây ra một bong bóng tài chính. Khi đó, nhiều nhà đầu tư trở nên phi lý trí, không còn nhìn thấy giá trị thực và chỉ mua một tài sản vì họ tin rằng thị trường sẽ tiếp tục tăng.

Họ trở nên tham lam và vượt qua đà thị trường, hy vọng kiếm được lợi nhuận. Khi giá tăng quá mức, đỉnh cực bộ được tạo ra. Nhìn chung, đây được coi là điểm rủi ro tài chính tối đa.

Trong một số trường hợp, thị trường sẽ đi ngang trong một thời gian khi các tài sản đang dần được bán. Đây còn được gọi là giai đoạn phân phối. Tuy nhiên, một số chu kỳ không có giai đoạn phân phối rõ ràng và xu hướng giảm bắt đầu ngay sau khi đạt đến đỉnh.

Xu hướng giảm

Khi thị trường bắt đầu rẽ sang hướng khác, tâm trạng phấn khích có thể nhanh chóng biến thành sự hài lòng thầm lặng, vì nhiều nhà giao dịch từ chối tin rằng xu hướng tăng đã kết thúc. Khi giá tiếp tục giảm, tâm lý thị trường nhanh chóng chuyển sang mặt tiêu cực, và tràn ngập cảm giác lo lắng, chối bỏ và hoảng loạn.

Trong bối cảnh này, chúng tôi có thể mô tả cảm giác lo lắng là khi các nhà đầu tư bắt đầu đặt câu hỏi tại sao giá giảm và điều này sớm dẫn đến giai đoạn phủ nhận, được đánh dấu bởi một cảm giác không chấp nhận. Nhiều nhà đầu tư khẳng định giữ vị thế thua lỗ của mình, vì “quá muộn để bán” hoặc vì họ muốn tin rằng “thị trường sẽ quay trở lại sớm”.

Nhưng khi giá giảm hơn nữa, làn sóng bán mạnh hơn. Tại thời điểm này, nỗi sợ hãi và hoảng loạn thường dẫn đến cái được gọi là sự từ bỏ thị trường (khi những nhà đầu tư từ bỏ và bán tài sản của họ ở mức gần với đáy cực bộ).

Cuối cùng, xu hướng giảm dừng lại khi biến động giảm và thị trường ổn định. Thông thường, thị trường trải qua các chuyển động đi ngang trước khi cảm giác hy vọng và lạc quan bắt đầu xuất hiện trở lại. Thời kỳ đi ngang như vậy còn được gọi là giai đoạn tích lũy.

Các nhà đầu tư sử dụng tâm lý thị trường như thế nào?

Nếu lý thuyết về tâm lý thị trường là hợp lệ, việc hiểu lý thuyết này có thể giúp nhà giao dịch gia nhập và thoát khỏi thị trường vào các thời điểm thuận lợi hơn. Tâm lý chung của thị trường có tác động không mong muốn: thời điểm có cơ hội tài chính cao nhất (đối với người mua) thường đến khi hầu hết mọi người đều vô vọng, và thị trường rất suy yếu.

Ngược lại, thời điểm rủi ro tài chính cao nhất thường xuất hiện khi phần lớn những người tham gia thị trường tỏ ra háo hức và quá tự tin.

Vì vậy, một số nhà giao dịch và nhà đầu tư cố gắng đọc tâm lý của thị trường để phát hiện các giai đoạn khác nhau của chu kỳ tâm lý của nó. Lý tưởng nhất là họ sẽ sử dụng thông tin này để mua vào khi có tâm lý hoảng loạn (giá thấp hơn) và bán khi có nhu cầu mua tăng (giá cao hơn).

Tuy nhiên, không dễ để nhận ra những điểm tối ưu này trong thực tế. Một mức giá có vẻ như là mức đáy cục bộ (hỗ trợ) có thể còn giảm nữa và dẫn đến mức đáy sâu hơn nữa.

Phân tích kỹ thuật và tâm lý thị trường

Khi nhìn lại chu kỳ thị trường, hoàn toàn có thể nhận ra tâm lý chung đã thay đổi như thế nào. Phân tích dữ liệu trước đó có thể cho phép nhìn thấy rõ ràng những hành động và quyết định nào đáng lẽ có thể mang lại lợi nhuận cao nhất.

Tuy nhiên, để hiểu thị trường đang thay đổi như thế nào tại thời điểm hiện tại thì khó khăn hơn – và thậm chí còn khó hơn để dự đoán những xu hướng sẽ xảy ra. Nhiều nhà đầu tư sử dụng [phân tích kỹ thuật \(TA\)](#) để cố gắng dự đoán thị trường có khả năng đi đến đâu.

Theo một nghĩa nào đó, chúng tôi có thể nói rằng các chỉ số TA là công cụ có thể được sử dụng để đo lường trạng thái tâm lý của thị trường. Chẳng hạn, chỉ báo Chỉ số Sức mạnh Tương đối (RSI) có thể cho biết khi tài sản bị mua quá mức do tâm lý thị trường tích cực mạnh mẽ (ví dụ: nhu cầu mua tăng quá mức).

Chỉ số MACD là một ví dụ khác về một chỉ báo có thể được sử dụng để phát hiện các giai đoạn tâm lý khác nhau của chu kỳ thị trường. Nói tóm lại, mối quan hệ giữa các đường của chỉ báo có thể chỉ ra khi đà thị trường thay đổi (ví dụ, lực mua ngày càng yếu đi).

Tâm lý thị trường và Bitcoin

Thị trường [Bitcoin](#) năm 2017 là một ví dụ rõ ràng về cách tâm lý thị trường ảnh hưởng đến giá cả và ngược lại. Từ tháng 1 đến tháng 12, [Bitcoin](#) đã tăng từ khoảng 900 đô la lên mức cao nhất mọi thời đại là 20.000 đô la. Trong thời gian tăng, tâm lý thị trường ngày càng tích cực. Hàng ngàn nhà đầu tư mới đã tham gia vào thị trường, bị cuốn vào sự phấn khích của thị trường tăng giá. [FOMO](#), sự lạc quan thái quá và lòng tham nhanh chóng đẩy giá lên cao – cho đến khi nó không thể lên cao hơn nữa.

Sự đảo ngược xu hướng bắt đầu diễn ra vào cuối năm 2017 và đầu năm 2018. Thị trường đổi chiều khiến nhiều người tham gia muộn bị tổn thất đáng kể. Ngay cả khi xu hướng giảm đã được thiết lập, sự tự tin và tự mãn sai lầm khiến nhiều người kháng nắm giữ.

Vài tháng sau, tâm lý thị trường trở nên rất tiêu cực khi niềm tin của các nhà đầu tư đạt mức thấp nhất mọi thời đại. [FUD](#) và hoảng loạn khiến nhiều người mua gần đỉnh bán gần đáy, chịu thiệt hại lớn. Một số người trở nên vỡ mộng với Bitcoin, mặc dù công nghệ về cơ bản là giống nhau. Trong thực tế, nó đang được cải thiện liên tục.

Sự thiên lệch về nhận thức

Sự thiên lệch về nhận thức là những kiểu suy nghĩ phổ biến thường khiến con người đưa ra quyết định phi lý. Những mô hình này có thể ảnh hưởng đến các nhà giao dịch và thị trường nói chung. Một vài ví dụ phổ biến là:

- **Thiên lệch những thông tin mà chúng ta muốn tin:** xu hướng coi trọng quá mức những thông tin xác nhận niềm tin của chính chúng ta, trong khi bỏ qua hoặc loại bỏ thông tin ngược lại niềm tin của chúng ta. Ví dụ, các nhà đầu tư vào một thị trường đang tăng giá có thể có xu hướng tin vào các tin tức tích cực, trong khi bỏ qua các tin tức xấu hoặc dấu hiệu cho thấy xu hướng thị trường sắp đảo ngược.
- **Ác cảm với sự thua lỗ:** xu hướng phổ biến của con người là sợ thua lỗ nhiều hơn là tận hưởng lợi nhuận, ngay cả khi lợi nhuận tương đương hoặc lớn hơn. Nói cách khác, nỗi đau của sự mất mát thường lớn hơn niềm vui của sự thành công. Điều này có thể khiến các nhà giao dịch bỏ lỡ cơ hội tốt hay bán trong sự hoảng sợ trong thời kỳ từ bỏ thị trường. .

- **Hiệu ứng sở hữu:** Đây là xu hướng mọi người đánh giá quá cao những thứ mà họ sở hữu, đơn giản là vì họ có thể sở hữu nó. Ví dụ, một nhà đầu tư sở hữu một túi tiền điện tử có nhiều khả năng tin rằng nó có giá trị hơn so với không có túi tiền nào trong tay.

Kết luận

Hầu hết các nhà giao dịch và nhà đầu tư đều đồng ý rằng tâm lý có tác động đến giá cả và chu kỳ thị trường. Mặc dù lý thuyết về chu kỳ thị trường tâm lý rất nổi tiếng, nhưng chúng không phải lúc nào cũng diễn ra. Từ cơn sốt Hoa Tulip ở Hà Lan vào những năm 1600 đến bong bóng dotcom vào những năm 90, ngay cả những người giao dịch lành nghề cũng phải vật lộn để phân biệt cảm xúc của chính họ khỏi tâm lý chung của thị trường.

Các nhà đầu tư phải đối mặt với nhiệm vụ khó khăn là phải nắm bắt không chỉ tâm lý của thị trường mà còn cả tâm lý của chính họ, cũng như cách thức mà điều đó ảnh hưởng đến quá trình ra quyết định của họ.